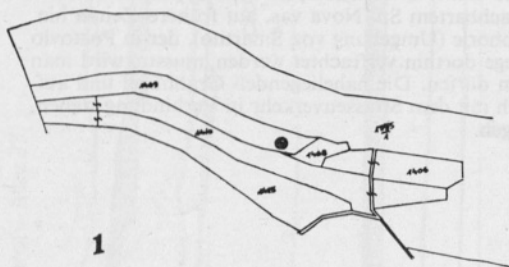

ANTIČNI GROB IZ ŠAHOVCA PRI DOBRNIČU

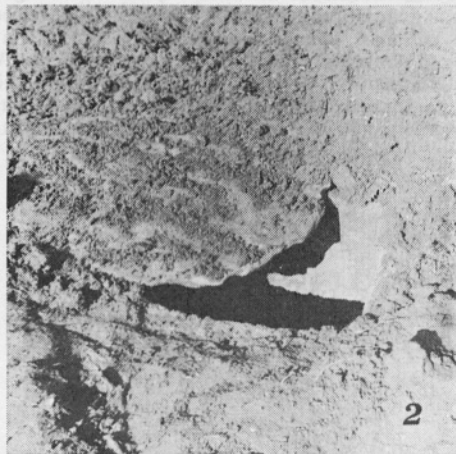
MARIJAN SLABE

Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo, Ljubljana

Po sporočilu kmeta Jožeta Jakliča iz Šahovca 5 pri Dobrniču, da so pri oranju njive (25 do 30 cm globoko) imenovane »Pod ojnico« zahodno od vasi (parc. št. 1409, k. o. Korita), naleteli na grobnico s posodami, je LRZSV takoj storil vse potrebno za zaščito najdbe. Na terenu smo ugotovili, da je kmet s plugom zadel na zgornjo kamnito ploščo in odkril votlo grobnico z intaktno ležečimi predmeti, ki jih je kasneje vse, razen steklene žare, dvignil in odnesel domov.

1 Situacija groba po kat. mapi (k. o. Korita).
— *Situazione (cadasto)*

2 Pogled na grobnico. — *Veduta della tomba*

Grobnica je bila sestavljena iz šestih apnenčastih plošč (stranske plošče debele od 12 do 16 cm, pokrov 5 do 8 cm) različnih velikosti. (Notranje mere grobnice: 87 cm × 87 cm × 80 cm — mere in oblika spodnje ploskve niso znane). Stranske plošče so bile ponekod deloma celo obdelane in pravokotnih oblik, medtem ko je bil pokrov nepravilne oblike. V vogalih so bile med seboj vezane z apneno malto, prav tako je bil tudi pokrov na stikih zalit z malto. Notranjost grobnice ni bila enotna, marveč je bilo dno predeljeno v severo-vzhodnem delu po celotni dolžini z zidano in z malto ometano poličko (viš. 16 cm, šir. 24 cm),

ki jo je približno na sredini delila do 5 cm visoka in ca. 8 cm široka pregrada polkrožnega prereza.¹ Na poliški je in situ (severni vogal) stala poškodovana steklena žara z obilico izredno čistih žganih kosti. Onkraj pregrade pa, kot smo lahko kasneje po dobro vidnih sledovih in tudi po pripovedi kmeta, rekonstruirali lego ostalih predmetov, sta bili postavljeni obe hišasti žari (obrnjeni — sodeč po zasiganosti — z odprtinama proti steni groba), napolnjeni prav tako skoraj do odprtine s čistimi človeškimi žganimi kostmi, pomešanimi z raznimi pridevki. Na tleh grobne celice je bil ob polici med obema hišastima žarama postavljen vrč s steklenim kozarcem v njem, ob njem pa še poškodovana oljenka.²

1. Steklena žara (šir. 30 cm, viš. 23,7 cm), deloma strta, svetlo zelene barve z navznoter močno vboklim dnom, poudarjenim trebušastim delom, ki preide preko ramena v kratek vrat z izvihanim in širokim, nekoliko usločnim ustjem (T. 2: 4).

2. Hišasta žara (šir. 22,3 cm, viš. 34 cm) iz svetlo rumeno rdeče žgane, dokaj fine gline. Izdelana je na lončarskem vretenu. Ima naznačeno prstanasto nogo, ki prehaja v visok konični spodnji del, ta se na sredini žare prelomi v širok, proti vrhu zožujoč se pas z vratno odprtino trapezaste oblike in dvema paroma stranskih lin, podolžnih pravokotnih oblik. Pas je poudarjen še z dvema kanelurama in se zapogne v strehasto rame, ki ga zaključuje na vrhu navznoter usločen, profiliran čep. Na površini žare se kaže poslikanje z intenzivno rdečim premazom in sicer tako, da je celotna površina žare razdeljena na dva poslikana pasova, od katerih ima zgornji mrežast motiv in sicer na ramenu oz. na predelu med kanelurama.

Poslikanje je zelo primitivno in kaže na površnost izdelovalca. Po materialu, obliki, izdelavi itd. sodeč, sta pravkar opisana žara in ona, ki sledi, izdelek iste delavnice (T. 1: 1). V žari je bil med žganimi kostmi bronast novc.³

ANTONINVS PIVS 138—161

As

Rim

L. 147—148

Av.: ANTONINVS AVG PIVS

PP TR P XI

Glava desno.

RV.: COS IIII SC

V odrezu: VOTA

Cesar stoji levo in daruje

RIC 852, COH 1096

7,65 g

3. Hišasta žara (šir. 21,9 cm, viš. 34,4 cm) iz svetlo rdeče žgane, dokaj prečiščene gline. Izdelana prav tako na lončarskem vretenu. Dno žare z naznačeno prstanasto nogo prehaja v visok konični spodnji del stene, ki se nato okrašena z dvema krožno potekajočima kanelurama poševno dviga proti vrhu. Na tem delu je odprtina trapezaste oblike. Stena žare se nato pod topim kotom prelomi v strmo rame, ki ga zaključuje večkrat profiliran čep z gumbom na vrhu. Na površini je žara premazana z intenzivno rdečim premazom in sicer od spodnje tretjine navzgor. Med kanelurama izstopa motiv X na neposlikanem pravokotnem liku, medtem ko na ramenu poteka pas pravokotnikov, dopolnjenih z barvnimi madeži (T. 1: 2).

V žaro so bili položeni tudi tile predmeti, ki jih pokojniku ob sežigu niso odvzeli:

4. različno dolgi kosi verjetno dveh železnih zapestnic s pravokotnim prečnim presekom (r. 5,7 cm, deb. 0,25 cm, viš. 0,8 cm; r. 6,2 cm, deb. 0,2 cm, viš. 0,8 cm) (T. 2: 7, 8),

dva kosa železne igle ter del podolgovatega usločenega železnega predmeta (k temu pripadata verjetno še dva manjša koščka), ki so morda ostanki železne fibule s peresovino (d. 8,9 cm, deb. 0,11 cm; d. 7 cm, presek 0,3 cm) (T. 2: 9, 10),

odlomljen železen prstan z razširjenim ovalnim delom — celico, ki je bila verjetno zapolnjena z vložkom (premer 2,6 cm) (T. 2: 6),

ostanek stopljenega steklenega predmeta (d. 4,1 cm) (T. 2: 3),

kolenčasta bronasta fibula (d. 3,6 cm, v. noge 2 cm, šir. peresovine 2 cm). Peresovina je pokrita z uvito ploščico, ki se nadaljuje v ožji kratek lok pravokotnega prečnega preseka. Lok se na sredini ponovno zoži proti nogi in preide preko dvojnega nazobčanega rebra v poudarjen štirioglat vertikalno stoječ ščitek z narezanimi robovi iz katerega moli še manjši čepast zaključek. Iz tega zaključka loka izhaja visoka noga pravokotnega preseka z ležiščem za iglo. Okras na loku je deloma prekrit s patino, opaziti pa je kanelure ob robovih in prehodih, ter ponekod motiv vrezov (T. 2: 5).

4. Vrč z dvema profiliranima trakastima ročajema (šir. 17,8 cm, viš. 19,3 cm), ki vežeta ustje z največjim obodom, iz sivočrne, dokaj prečiščene gline. Izdelan na lončarskem vretenu. Ima nizko prstanasto nogo, ki preide v poudarjen trebušast del, nakar se stena ostro zalomi v visok koničen vrat z rahlo izvihanim ustjem. Na vratu je vpraskan mrežast motiv z diagonalnim vzorcem (T. 1: 3).

V neposredni zvezi z vrčem je nepoškodovana čaša gubanka s prstanasto nogo (v. 7 cm, šir. 8,3 cm), ki preide počasi v trebušast in proti vrhu usločen trup z rahlo izvihanim ustjem. Prehod v ustje je poudarjen s tankim rebrom (T. 2 : 2).

5. Fragmentirano ohranjena oljenka iz rjavo rdeče gline (d. 9,2 cm, šir. 6,2 cm). V dvojno koncentričnem krogu ima napis *FORTIS*. Na zgornji strani ima na obodu dve plastični prizmatični bradavici (T. 2 : 1).

Površina žar, vrča, gubanke in oljenke je na več mestih zasigana, ker je pronicala skozi stene v votlo grobnico voda. Zlasti se to opazi na delih, ki so bili ob stranskih stenah.

Če pogledamo shemo T. Kneza o oblikah rimskih grobov na Dolenjskem,⁴ vidimo, da tega groba ni mogoče direktno uvrstiti v njegovo razpredelnico, saj ima arhitektonske elemente 2. in 5. skupine. Drugo grupo namreč predstavljajo pokopi v kamnitih skrinjah, 5. skupino pa zidane grobnice s polico. Pa tudi po notranji razporeditvi predmetov se ta grob ne sklada z ugotovitvijo avtorja, ki je na podlagi najdiščnih elementov v Straži in drugje zaključil, da so police služile kot mesto za pridevke, medtem ko so žare z upepeljenim človeškim truplom postavljali na dno groba.⁵ Grobovi, v katerih je prostor razdeljen, naj bi odražali tudi motive rituala.⁶

Grob iz Šahovca je klasičen primer skupinske, verjetno celo družinske grobnice. Intaktno ohranjen pokop le do neke meje dovoljuje antropološke zaključke. Jasno pa odkriva pred nami grobno enoto s tremi pokopi.⁷ V žari št. 3 je prav gotovo ohranjen pepel ženske, za kar govore predvsem tipični pridevki: nakit in fibula — verjetno dve.⁸ Težje je določiti spol ostalima dvema pokojnikoma, ker ni nikakršnih tipičnih znakov, ki bi ga kazali, čeprav se nam ponuja misel, da so ožgane kosti v žari št. 2 z novcem ostanki moškega. Ob tem naj se še pomudimo o možnostih za ugotavljanje medsebojnih ev. sorodniških vezi med pokopanimi. Ali si smemo dovoliti domnevo, da greben na polici, ki deli stekleno žaro od obeh hišastih, kaže tudi na ožjo zakonsko vez, to se pravi na moža in ženo? V kakšni zvezi naj bi bil v tem primeru z njima tretji pokopani (v stekleni žari), lahko le ugibamo. Morda gre za potomca ali pa kakega bližnjega sorodnika. Težje bi trdili, da gre za nekoga, ki ni sorodnik, ampak da je pripadal celo drugačni socialni stopnji.

Pri pregledu hišastih žar, ki jih je v temeljnem delu obdelal P. Petru, najdemo najbližje analogije za naša dva primerka v hišasti žari, odkopani v Drnovem.⁹ Ta žara ima površino poslikano v podobnih pasovih in prav tako v mrežastem motivu, vendar z diagonalnim vzorcem. Tudi tu nastopa motiv diagonalnih križev, ki predstavljajo okras ob vratni odprtini. Ti slikovni motivi naj bi bili sicer prisposoda posameznih stavbnih sestavin.¹⁰ Zanimivo je, da se žare ujemajo med seboj tudi v dimenzijah. Poudariti pa smo dolžni upadljivo razliko predvsem v samem zaključku pri naši žari št. 3. kot tudi prikaz lin na žari št. 2. Žara iz Drnovega naj bi se v časovni shemi P. Petruja uvrščala v polno obdobje prve polovice 2. stoletja.¹¹

Na karto o razprostranjenosti antičnih hišastih žar pri nas, ki jo je sestavil P. Petru, bi naša primerka lahko vključili v drugo podskupino, kamor spadajo še žare iz najdišč Novega mesta, Bršljina, Straže, Globodola, Dolenjega Polja, Hrasta na Gorjancih in Jezera pri Trebnjem.¹² Vsekakor pa žari iz Šahovca predstavljata najzahodnejši najdbi tega kroga.

Za stekleno žaro pri nas ni težko dobiti analogij. Naštejmo le žare — sicer manjših dimenzij, kot je naša — iz emonskih grobov 100,¹³ 332,¹⁴ 833¹⁵ in žaro iz gomile v Miklavžu pri Mariboru.¹⁶ Kroglaste steklene žare pozna tudi grobišče iz Novega mesta,¹⁷ itd. Ta tip žare, katerega najzgodnejši primerek sledimo že od sredine 1. stoletja dalje in preko celotnega drugega veka,¹⁸ nam ne daje opore za natančnejšo časovno omejitev. Podobno lahko ugotavljamo tudi pri čaši gubanki. Posodice takih zunanjih kontur izhajajo večkrat iz grobov od konca 2. in začetka 3. stoletja, podobni pridevki pa so v uporabi že ob koncu 1. stoletja.¹⁹ Pri nas je iz mlajšega raziskovalnega obdobja zanjo težko najti bližjih sorodnih primerkov.²⁰

Med oblike posod domačega izvora prav gotovo lahko prištejemo vrč z dvema ročajema. Dokaj blizu našemu primerku je emonski vrč z dvema ročajema iz rumene gline (grob 93).²¹ Razlika se kaže predvsem v izraziteje poudarjenem prehodu vratu v ustje, oz. v prehodu vratu v trebušni del, ki je tu popolnoma tekoč. Dvoročajni vrč deloma z ostrejšim prelomom na trebuhu in z jasneje izvihanim in poudarjenim prehodom vratu v ustje in dvema presegajočima ročajema iz podobne sivo-črno pečene gline in približno istega merila izvira iz Dolenjega Polja. V grobu, obloženem s kamnitimi ploščami in s predeljeno notranjo celico, je bila poleg vrča tudi še hišasta žara, velik vrč, keramična čaša in oljenka. Grob pripada začetku 2. stoletja n. e.²²

V splošnem lahko rečemo, da je vrč z dvema ročajema takega tipa razmeroma redek grobni pridevek. To ugotavlja tudi L. Plesničar v Emoni, vendar poudarja, da so ti vrči pogostejši v naselbinskih slojih in kaže, da so bili v rabi že v 1. stoletju. Opredele jih kot domače delo emonskega območja.²³

Tudi P. Petru ugotavlja, da so trebušasti dvojnoročajni vrči s skromno oblikovanim ustjem sicer v rabi že v 1. stoletju, da pa so zlasti priljubljeni v 2. stoletju.²⁴ Oblika našega vrča ne more skriti, kot vrsta nekaterih drugih vrčev, elementov prazgodovinske dediščine.²⁵

Oljenka se uvršča v tip Loeschke X.,²⁶ oziroma tip Iványi XVII.²⁷ Analogni primerek iz bližnjega najdišča Globodol (grob 16) prišteva S. Petru zaradi zakrnelosti bradavic na disku med zadnje proizvode mojstra *Fortis* in jo uvrsti v prvo polovico 2. stoletja,²⁸ medtem ko fragment oljenke s pečatom istega mojstra iz Roj pri Šentjerneju na Dolenjskem T. KNEZ datira na začetek 2. stoletja.²⁹ Grob 47 iz Emone z novcem Marka Avrelija vsebuje npr. prav tako pečatno oljenko z isto oznako,³⁰ itd.

Kot sorodno obliko za bronasto kolenčasto fibulo lahko navedemo sponko iz groba 4 v Straži,³¹ ki ji je, kot je T. Knez že ugotovil, podobna fibula iz Nevioduna.³² Žal nam te fibule ne dovoljujejo ožje datacije, saj je njihova noša v navadi daljši čas in sicer od druge polovice 1. stoletja še tja v četrti vek n. š.³³

Ostali železni predmeti so tako slabo ohranjeni, da iz ostankov ni mogoče ničesar sklepati.

Postavlja se seveda tudi vprašanje o časovni homogenosti groba. Vrsta elementov kaže na to, da so bile vse tri žare istočasno položene v grobno skrinjo. Poudarimo naj zlasti, da ni znakov kasnejšega odpiranja grobnice, da so žare v grobu razvrščene in ostro predeljene z mejo, in ne nazadnje, da sestavljajo pridevki, ki so spadali verjetno k enkratnemu grobnemu ritualu (1 vrč, 1 kozarec in 1 oljenka), celoto. Če bi šlo za večkratni pokop, bi verjetno v grobu našli večjo količino obrednega inventarja. Težko si namreč zamislimo, da bi ti predmeti spadali le k najmlajšemu pokopu, in da so starejše obredne predmete zavrgli. Čeprav je zanimivo dejstvo, da so bili dodatki postavljeni predvsem ob hišastih žarah, medtem ko pri stekleni žari ni bilo dodatnih predmetov.

Osnovna pomoč za datacijo je vsekakor novec, ki omogoča postaviti spodnjo mejo pokopa v zadnje desetletje prve polovice, medtem ko zgornjo mejo lahko postavimo v drugo polovico 2. stoletja. Za zgodnejšo datacijo, to je še v prvo polovico 2. st., govorita predvsem obe hišasti žari. Drugi predmeti so za ožje časovno določanje neznailni.

Osamljena najdba iz Šahovca nam zaradi slabega poznavanja rimske arheološke dediščine s tega področja ne dovoljuje večjih zaključkov, čeprav bi lahko rekli, da lega groba kaže na bližino neke kmetije, oziroma manjšega zaselka, kjer je tičalo še domače ljudstvo v precejšnji meri uklenjeno v svoj izvorni element. Da bi bilo lahko to pleme Latobikov, nam dokazuje že ugotovitev P. Petruja, da se hišaste žare pojavljajo v grobovih na ozemlju, ki ga je poseljevalo to pleme pri nas.³⁴

Vsekakor je zanimivo, da doslej iz poznanih bližnjih arheoloških najdišč ni nikakršnih primerkov tega za Dolenjsko značilnega antičnega sepulkralnega inventarja, čeprav vemo

za grobove antičnega porekla v okolici Korit,³⁵ od koder so poznani tudi sledovi antične vile z mozaikom ter novčni depo (Vespazijan do Faustine).

Prav tako izvemo iz starejše literature o antičnih ostalinah oz. najdbah iz kraja Dobrnič, kakor tudi iz bližine Dobrave in vasi Grmada.³⁶ Skratka, najdbe kažejo, da je bilo v tem času kraško polje oz. planota, ki se širi okoli današnjega središča Dobrniča in ga na skrajnih robovih omejujeta dolini Temenice in Krke poseljeno. Druga zanimivost je, da v bližnjem antičnem središču v današnjem Trebnjem — kjer je bilo samo v zadnjih treh letih odkopanih 97 grobov, od katerih imajo nekateri izredno bogate pridevke iz tega obdobja — doslej ni bilo najdene hišaste žare. Žara v obliki hiše pa izvira iz grobišča Jezero,³⁷ ob antični cesti *Praetorium Latobicorum-Neviodunum*, slabo uro hoda od same nekropole v Pristavi pri Trebnjem.

¹ Grobnica je bila kasneje zasuta, tako da je njena arhitektura ostala z izjemo gornje plošče, ki je bila odstranjena, nedotaknjena.

² Vsebino groba je odkupil LRZSV in jo predal Dolenjskemu muzeju v Novem mestu.

³ Novec je opredelil Luka Strenar, dipl. phil.
⁴ T. KNEZ, Novi rimski grobovi na Dolenjskem, *Razprave SAZU* 6, razr. 1 (1969) T. 21. Isti avtor je zasledil v Bršljinu tudi grobnico s polico predeljeno s štirimi prečnimi grebeni, v njej pa ostanke hišaste žare (*ibidem* 116). Upoštevaj tudi T. KNEZ, Oblike antičnih grobov na Dolenjskem, *Arheološki vestnik* 19 (1968) 221 ss.

⁵ T. KNEZ, Rimski grobovi v Straži, *Arheološki vestnik* 15-16 (1964-65) 154.

⁶ S. PETRU, Rimski grobovi iz Globodola, *Razprave SAZU* 6, razr. 1 (1969) 96.

⁷ Tudi od drugod se poznane grobnice z več pokopi. Tako je bila odkopana v Drnovem grobnica z več hišastimi žarami in prav tako ima več žar grobna skrinja iz Velikega Kamna: P. PETRU, *Hišaste žare Latobikov*, Situla 11 (1971) 98, op. 314 do 316.

⁸ Primerjaj: P. PETRU, Rimski grobovi iz Dobove, Ribnice in Petrušnje vasi, *Razprave SAZU* 6, 1. razpr. (1969) 41.

⁹ P. PETRU, *Hišaste žare Latobikov*, 31, T. 5: 1, ter priloga 1.

¹⁰ *ibidem* 76. Upoštevaj tudi članka: P. PETRU, Vprašanja izvira predalčne stene, *Slovenski etnograf* 16—17 (1963—64) 277 ss; IDEM, Okras antičnih žar v obliki hiše, *Arheološki vestnik* 13—14 (1962—63) 497 ss.

¹¹ P. PETRU, *Hišaste žare Latobikov*, priloga 1. Primerjaj tudi P. PETRU, Oblike domače lončenine in njena uporaba, *Rimska keramika v Sloveniji*, Katalog razstave (1973) sl. 24.

¹² P. PETRU, *Hišaste žare Latobikov*, 106.

¹³ L. PLESNIČAR-GEC, Severno emonsko grobišče, Katalogi in monografije 8 (1972) 29, T. 25: 7.

¹⁴ *ibidem* 65, T. 86: 12.

¹⁵ S. PETRU, *Emonske nekropole*, Katalogi in monografije 7 (1972) 76, T. 58: 3.

¹⁶ S. PAHČ, Antična gomila z grobnico v Miklavžu pri Mariboru, *Arheološki vestnik* 20 (1969) 38, T. 1: 2.

¹⁷ T. KNEZ, *Novo mesto v antiki* (1974) 18.

¹⁸ C. ISINGS, *Roman Glass*, *Archaeologica Traiectina* II (1957) 86 ss, sl. 67 a.

¹⁹ Primerjaj *ibidem* 102, sl. 85 b.

²⁰ Omeniti smo dolžni stekleno čašo z odeljenim ustjem s kaneluro in vertikalnim trupom, ki prehaja v masivno prstanasto nogo iz Drnovega. Čaša odgovarja obliki 85 po C. Isingsovi oz. obliki 142 po M. Vanderhoevenu, in nastopa od konca 1. do začetkov 3. stoletja. S. PETRU, Antično steklo iz dolenjskih grobov, *Razprave* 1, razr. *SAZU* 6 (1969) 172, T. 3: 15.

²¹ L. PLESNIČAR-GEC, *ibidem*, 29, T. 24: 1.

²² T. KNEZ, *Razprave SAZU* 6, razr. 1 (1969) 111 s, T. 2.

²³ L. PLESNIČAR-GEC, *Kronološka in tipološka analiza emonskih grobišč*, Disertacija (1975) z navedeno literaturo.

²⁴ P. PETRU, *Hišaste žare Latobikov*, 81, z op. 226.

²⁵ Primerjaj tudi L. PLESNIČAR-GEC, Rimski vodnjak ob ljubljanskih opekarnah v Ljubljani, *Arheološki vestnik* 19 (1968) 408 ter op. 17.

²⁶ S. LOESCHKE, *Lampen aus Vindonissa* (1919) 268.

²⁷ D. IVÁNYI, *Die pannonischen Lampen*, Diss. Pann. II, 2 (1935) 16, T. 48: 6. Glej tudi Z. ŠUBIC, Oljenke in glinaste plastike, *Rimska keramika v Sloveniji* (1973) sl. 25.

²⁸ S. PETRU, *Razprave* 1. razr. *SAZU* 6, (1969) 94, T. 5: 13.

²⁹ T. KNEZ, *ibidem* 114, T. 5: 4.

³⁰ L. PLESNIČAR-GEC, *Severno emonsko grobišče*, T. 12: 18. Podobno ugotovitev lahko podamo tudi za grob 14 iz Pristave pri Trebnjem, T. KNEZ, *ibidem* 128, T. 14: 5, 6. Primerjaj tudi sorodne kose z isto oznako iz Emone: S. PETRU, *Emonske nekropole* T. 98 in 99.

³¹ T. KNEZ, *Arheološki vestnik* 15—16 (1964—65) 158, T. 3: 5. Tudi v tem grobu je bila hišasta žara, ki pa se je ohranila le v odlomkih.

³² I. KOVRIG, *Die Haupttypen der kaiserzeitlichen Fibeln* (1937) T. 9: 85. E. PATEK, *Verbreitung und Herkunft der römischen Fibeltypen von Pannonien* (1942) T. 24: 15.

³³ I. KOVRIG, *ibidem*, 120.

³⁴ P. PETRU, *Hišaste žare Latobikov*, 123.

³⁵ *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 211.

³⁶ *Ibidem*, 230.

³⁷ P. PETRU, *ibidem* 47, T. 11: 2, 2a.

TOMBA DELL'EPOCA ROMANA SCOPERTA A ŠAHOVEC PRESSO DOBRNIČ NELLA CARNIOLA INFERIORE

Sommario

A Šahovec presso Dobrnič un contadino, arando il campo, conficcò per caso il vomere in una tomba collettiva intatta, costruita con lastre di pietra e corredata con una mensola su cui erano collocati oggetti vitrei infranti (T. 2: 4) e, da questi con una cresta separato, due urne capaniformi (T. 1: 1, 2), mentre sul fondo giacevano un vaso con due manici, un bicchiere vitreo crespato (T. 2: 2) e una lucerna rovinata con l'impressa didascalia «*Fortis*» (T. 2: 1). Le urne contenevano molte ossa bruciate e, una di queste, dotata di feritoie, aveva annesso un soldo di Antonino Pio, mentre l'altra conservò bruciati i resti di due braccialetti ferrei (T. 2: 7, 8), pezzi, con ogni probabilità, facenti parte di una fibula di ferro (T. 2: 9, 10), uno spezzato anello di ferro (T. 2: 6), un pezzo di vetro fuso (T. 2: 3) e una fibula bronzea a gomito (T. 2: 5).

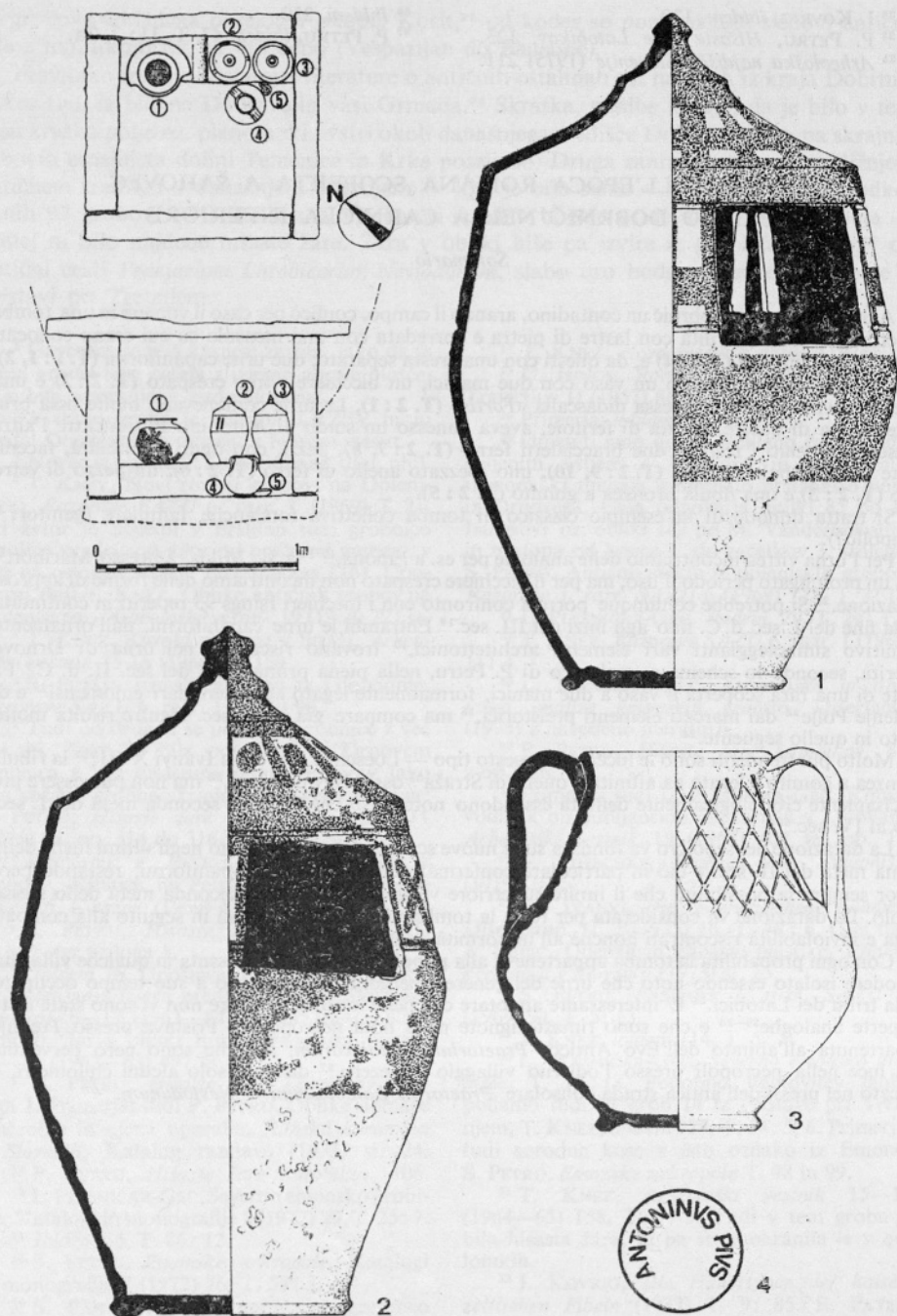
Si tratta dunque di un'esempio classico di tomba collettiva fors'anche familiare (genitori e rampollo?).

Per l'urna vitrea incontriamo delle analogie per es. a Emona,¹³⁻¹⁵ a Sv. Miklavž presso Maribor,¹⁶ con un prolungato periodo d'uso, ma per il bicchiere crespato non incontriamo delle forme di approssimazione.²¹ Si potrebbe comunque porre a confronto con i bicchieri Isings 95 reperiti in continuità dalla fine del I. sec. d. C. fino agli inizi del III. sec.¹⁹ Entrambi le urne capaniformi, dall'ornamento primitivo simboleggianti vari elementi architettonici,¹⁰ trovano riscontro nell'urna di Drnovo inserita, secondo lo schema cronologico di P. Petru, nella piena prima metà del sec. II. d. C.⁹ Fa parte di una rara scoperta il vaso a due manici, formalmente legato agli esemplari emoniensi²¹ e di Dolenje Polje²² dai marcati elementi preistorici,²⁵ ma compare già nel I. sec. mentre risulta molto usato in quello seguente.²⁴

Molto più frequenti sono le lucerne di questo tipo — Loeschke X²⁶ ossia Iványi XVII;²⁷ la fibula bronzea a gomito è legata da affinità a quelle di Straža³¹ ossia Neviodunum,³⁶ ma non può essere più precisamente cronologicamente definita essendone noto l'uso che va dalla seconda metà del I. sec. fino al IV. sec.²³

La datazione del sepolcro va fondata sulle nuove scoperte che lo pongono negli ultimi lustri della prima metà del II. sec. e ciò in particolare confermato dalle due urne capaniformi, restando però ancor sempre la possibilità che il limite superiore venga spostato nella seconda metà dello stesso secolo. La datazione va considerata per tutta la tomba unitariamente presa in seguito alla compattezza e inviolabilità riscontrati nonchè all'uniformità degli annessi.

Con ogni probabilità la tomba apparteneva alla popolazione indigena vissuta in qualche villaggio o podere isolato essendo noto che urne del genere emergono sul territorio a suo tempo occupato dalla tribù dei Latobici.³⁴ E' interessante annotare che nelle località vicinarie non vi sono state fatte scoperte analoghe³⁵⁻³⁶ e che sono rimaste ignote nella nota necropoli di Pristava presso Trebnje appartenuta all'abitato dell'Evo Antico, *Praetorium Latobicorum*, ma che sono però pervenute alla luce nella necropoli presso l'odierno villaggio di Jezero,³⁷ distante solo alcuni chilometri, e biucato nei pressi dell'antica strada consolare *Praetorim Latobicorum — Neviodunum*.

T. 1

